

*PhDr. Vladimíra Koubová-Eidernová
emeritní ředitelka Odboru památkové péče na MKČR
Hodňov 1,
tel.: 774 909 310*

pro

Pavla P. Riese, prezidenta ASORKD, z.s. a Edukativní společnosti, z.s.

Vážený pane prezidente,

ve smyslu předchozího telefonického jednání návazně cituji mnou v období 2009-2014 vytvořený dokument adresovaný nejprve ASORKD, pak také panu ministrovi kultury České republiky v dubnu roku 2014, na který jsem, pravděpodobně nedopatřením, neobdržela odpověď.

Jeho vyhodnocení či vyústění – totiž náležitá oslava výročí listopadu 1989 – je již opět urgentní.

Znění dokumentu jsem aktualizovala, tentokrát se jedná o 30. výročí a adresátem je ministr či ministryně zatím neznámého jména. Datum přehlédnutí textů a datum jejich odeslání udávám k dnešnímu dni. Uvažte, prosím, Vaše možnosti jednat v uvedené věci. Podnět na prohlášení Letenské pláně kulturní památkou, jak o tom podrobně níže píší, by bylo nejspíše vhodné podpořit příslušnou Peticí, k tomu je třeba ustavit Peticí výbor sestávající ze 3 osob.

S přátelským pozdravem

*Vladimíra Koubová-Eidernová
V Hodňově: 24. června 2019*

Citace:

1) DOPIS MINISTROVI KULTURY

Vážený(á) pan(í)

.....

ministr(ministryně) kultury České republiky
Maltézské náměstí 1 – Nostický palác
118 11 Praha 1 – Malá Strana

Vážený(á) pane(í) ministře(ministryně),

obracím se na Vás s příloženým 1) Podnětem k zahájení řízení o prohlášení místa Letenská pláň kulturní památkou v návaznosti na blížící se 30. výročí počátku pozitivních společenských změn, spojených s obdobím konce listopadu 1989 a s 2) Podnětem na zřízení památníku kanonizace sv. Anežky České na tomto místě.

K tématu upřesňuji:

Po mši celebrowané kardinálem Františkem Tomáškem v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v návaznosti na oslavy kanonizace sv. Anežky České, se na Letenské pláni dne 26. listopadu 1989 uskutečnilo manifestačně konsensuální lidové shromáždění. Jeho charakter

a také skutečnost, že běželo o první z listopadových manifestací živě přenášenou Českou televizí, pozitivně předznamenal vývoj dějin: jednalo se o významnou historickou událost. Dvacáté i pětadvacáté výročí této události nicméně již minulo aniž by Ministerstvo kultury z vlastního ani jiného podnětu řízení o prohlášení Letenské pláň kulturní památkou ČR zahájilo, ačkoli je tu předpoklad, že se jedná o statek významu národního i nadnárodního, euroatlantického, kulturního dědictví.

K tezi, že se jedná o kulturní statek, který je nemateriálním, nicméně materializovatelným výrazem národního a euroatlantického kulturního dědictví uvádím následující:

- Letenská pláň je typické forum, jehož funkcí je být disponibilní prázdnotou pro vyjevování mimosvětného. Forum je sice trhem, je to však také prázdnota uvnitř sídla rezervovaná pro setkávání obce proto, aby zde její občané společně mohli vykonávat usuzování o hodnotách a aby si tu mohli ve zlomových momentech svých dějin společně zvolit styl – a tedy étos – který k lepšímu zvrátí životní styl (étos) jejich současnosti a příznivě předznamená jejich budoucnost. Pláň-forum v nitru města je i prázdnotou obdobnou například „liturgickému tichu“.
- Z hlediska nedávné historie bývalého Československa je Letenská pláň místem, kde v rámci listopadových událostí v roce 1989 byl na úmysl společenského smíru celým tam shromážděným společenstvím, za moderování pana Václava Malého a v atmosféře duchovního sjednocení všech zúčastněných, prosloven soubor proseb Pater noster, jehož text náleží k nejvýznamnějším položkám evropského a světového kulturního dědictví. (Není-li ovšem položkou podstatnou.)
- Pláň s historickým názvem Leteň se tehdy způsobem v čase přesažaným stala i forem/prázdnotou pro setkání obce nejen věřících, ale i programových atheistů a – zřejmě většiny – osob, jež, pro současnost typickým způsobem, vědomě i nevědomě tíhnou spíše k „Bohu stepi, Bohu pláň“, jak vystupuje v hebrejském originále starozákonní části Bible, která je klíčovým souborem textů, na jejichž podkladě je až dosud formována naše civilizace. Bylo to zejména shromáždění těch, kdo tíhnou k osobnímu bohu, protože jsou na cestě, protože jsou hledající – nebo i bloudící či dokonce „vyhnání“ (řecké hé plané znamená také bloudit) a „kamenný chrám“ nemohou s sebou nosit.
- Den děků za kanonizaci Anežky Přemyslovny byl dnem děků za kanonizaci osobnosti po staletí příslušnou byrokracií odmítanou. Zřejmě i proto, že Anežka Česká, princezna narozená v auře vladařského purpuru, „trvala na tom, že bude žebračkou“ (parafrázuji výrok Chestertona o sv. Tomášovi Akvinském). To, že její tvář princezny ve světě vysoké politiky předurčené být tvář nevěsty císařů, z jejího svobodného rozhodnutí přijala poslání být tvář „chudé s chudými“ a přesto nepřestala vyjadřovat ušlechtilost přemyslovského rodu a stopy nebeských vytržení, vyjádřili s bezpečnou jistotou umělecké intuice například J. V. Myslbek studii i finální podobou Anežčiny tváře pro pomník svatého Václava a Vladislav Vančura básnickým slovem v Obrazech z dějin národa Českého.
- Vděk za kanonizaci Anežky České byl účinně vyjádřen formou setkání a konsensu zemského lidu Čech, Moravy, Slezska a Slovenska i dalších občanů ze Střední i širší Evropy včetně jejího zámožského civilizačního okruhu. Bylo to setkání na pláni mezi stavebním symbolem křesťanské víry, metropolitní pražskou katedrálou, a stavebním symbolem státní správy země, funkcionalistickou stavbou Ministerstva vnitra Československé republiky, která svým zjevem vyjadřuje ušlechtilou představu o úkolu vládnout. Letenské Pláň se tehdy, v návaznosti na událost kanonizace přemyslovské princezny dotkla pouhou politologií a její téchné nevysvětlitelná událost smíření v napětí dialogu státu a církve (jako by platilo, že na Letni „vítr vane, jak chce“). Nejen katolíci křesťané dodnes mají pocit, že se jedná o místo již legendární či, že dokonce se tu odehrál „zázrak“.

V mezidobí dramatických dějinných momentů je letenské forum prázdnotou pro „hru“, rekreaci všeho druhu. Co udělat s touto památkou, bude-li prohlášena?

Tak, jako náhrobek svatého Vojtěcha v katedrále, který vyjadřuje opakovaně prožívanou zkušenost, že tento světec je v českých dějinách většinou „přítomen spíše svou zářící nepřítomností“ a proto je „jen“ jemně pozvednutým a diskrétně zářícím segmentem podlahy pražské katedrály zrcadlícím světlo procházející jejími okny, bylo by na Letné možné uvážit umístění podobně diskrétního, a o to výmluvnějšího památníku, ke kterému by se soustřeďoval prostor tohoto fora. Zajisté by se sem výhledově hodil, na památku svaté Anežky České a onoho – její osobností inspirovaného a pod její ochranou dějinný zvrat uskutečněného nápravného zásahu do života lidu její země, postavit křesťanský chrám. Zatím ochráněná „prázdnota místa Leteň“ by vyjadřovala naději, že takový chrám tu bude jednou postaven nebo prostě naději, jejíž potřeba je v současné době zemským lidem ČR a celé Evropy i zámoří naléhavě pocíťována.

Přikládám návrh příslušného Podnětu a zůstávám v očekávání Vaší odpovědi.

V Hodňově: 24. 6. 2019 v úctě

PhDr. Vladimíra Koubová-Eidernová
em. ředitelka odboru památkové péče
na Ministerstvu kultury ČR
Hodňov 1
382 26 Horní Planá

2) PODNĚT

Vážený(á) pan(í)

.....

ministr(ministryně) kultury České republiky
Maltézské náměstí 1 – Nostický palác
118 11 Praha 1 – Malá Strana

Věc: Podnět

1. k zahájení správního řízení na prohlášení kulturního statku „místo, Letenská pláň“, hlavní město České republiky Praha. Lokalizace: v dalším řízení upřesněný segment území Letenské pláně, jež bylo dne 26.11.1989 obsazeno fyzickou přítomností účastníků spontánního, manifestačně konsensuálního lidového shromáždění, které se uskutečnilo po mši celebrowané kardinálem Františkem Tomáškem v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v návaznosti na oslavy kanonizace přemyslovské princezny a řeholnice řádu sv. Kláry, Anežky České, státem chráněnou nemovitou kulturní památkou České republiky,
2. k následnému zahájení správního řízení na prohlášení předmětného kulturního statku Národní kulturní památkou České republiky,
3. k následnému zahájení řízení o zápis předmětného kulturního statku do Seznamu přírodního a kulturního dědictví UNESCO,
4. k zahájení procesu o prohlášení předmětného kulturního statku kulturní památkou České republiky tak, aby příslušná řízení byla dokončena nejpozději k datu třicátého výročí uvedené události.

Odůvodnění

Tento podnět podávám ve smyslu §1, odst 1, Vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění, když tato uvádí: „Ministerstvo kultury prohlašuje nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory za kulturní památky z vlastního nebo jiného podnětu“ a v návaznosti na situaci, kdy termín 20. a 25. výročí výše specifikované významné historické události již z tohoto hlediska marně minul stejně jako z tohoto hlediska marně minul termín oslav 800. výročí narození sv. Anežky České.

Předmětný kulturní statek vykazuje znaky kulturní památky ve smyslu Definice architektonického dědictví (Čl. 1, bod 3 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy, která je s účinností od 1. 6. 2002 součástí právního řádu ČR, když jde o „místo, kombinované dílo člověka a přírody, oblast částečně zastavenou a dostatečně charakteristickou a homogenní, aby byla topograficky vymežitelnou jednotkou, které je pozoruhodné svým historickým společenským významem“ a když zároveň v daném případě se jedná o místo pozoruhodné tím, že ve smyslu obecně známých důkazů, představovaných například záznamy televizních přenosů předmětné události, byla tato událost manifestací mimořádně konsensuálního vyjádření vůle a hodnotové orientace národního společenství. Byla to událost v rámci souboru událostí jí spřízněných specifická. Ve svém důsledku příznivě ovlivnila budoucí společenský, politický, kulturní, duchovní a ekonomický vývoj Československa, když zároveň se stala významnou událostí také z hlediska všech aspektů historického vývoje Evropy, jakož i globálního lidského společenství. Její význam z dějnotvorného hlediska spočívá především v tom, že pro budoucnost předznamenala charakter představy o možnostech zlomového posunu společenského vývoje (revoluce) tak, že se stalo zřetelným, nakolik takový posun může být uskutečněn způsobem radikálně přelomovým, avšak nenásilným. Podle obecně tradovaného mínění – a shodně v mezinárodním diskursu o „sametové revoluci“ – se v důsledku charakteru této události jednalo o revoluční čin realizovaný duchovními a duševními výkony shromážděné obce moderované vystoupením významných veřejně i soukromě pro věc společenské nápravy angažovaných osobností z řad představitelů rozličných oborů i rozličné ideové a politické orientace i světonázorové a politické anamnézy, jež ovšem byly společně inspirovány imperativem praktikování obhajoby lidských a občanských práv a neméně imperativem nutnosti osobního nasazení při realizování ideje služby obci s cílem nastolení kvalitativně vyššího stavu společenského smíru, když v případě uvedené události byla dominujícím podnětem inspirace historickou a legendární postavou svaté Anežky České.

Tentýž kulturní statek zároveň vykazuje znaky kulturní památky ve smyslu §2, odst. b) zákona č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči v platném znění, když z vizuálně-estetického hlediska konkrétně jde o soubor nemovitostí (pozemků) vytvářejících v nitru české metropole jedinečný druh „fora“. A to proto, že zde běží o úkaz přírodně-architektonického interiéru, u kterého kulisy zástavby jsou posunuty tak, že vzhledem k souboru historických pražských Měst zejména zůstává zřejmým charakter jeho přírodního podloží, interpretovaný lidskou činností jako přirozená hradba, která se promítá při pohledu z těchto Měst, míst lidského usazení, jako jejich horizont, jenž ovšem právě vůči těmto Městům zůstává hradbou otevřenou. Evokuje tedy kulturní fenomén amfiteátru, respektive zjev nezastřešené, vertikálním směrem neohraničené, otevřené chrámové lodi, zatímco terén předmětného místa se při pohledu od řeky představuje jako jeviště-oltář a zároveň mez dohlédnutelného světa.

Letenská pláň se tedy představuje jako archetyp místa kontaktu lidského s tím, co člověka přesahuje, jako archetyp místa lidského kontaktu s Bytím, archetyp místa, kde lidská bytost prožívá – a ovšem i v osobním riziku a odvaze prolamuje – vlastní meze. Právě proto sem patří sport a akrobatická představení, jak vyjadřuje jejich praktikování zde – a to pod dočasným

přístřeškem. (Pěkně to vyjadřuje kreslená vize Letenské pláně z roku 1941 od Františka Tichého.)

Zejména díky pojednávání události v listopadu 1989 je Letenská pláň napříště vnímána jako horizont lidského světa, jeho otevřená hradba, brána pro kontakt s tím, co člověka přesahuje, jako místo pro „hru“, tedy „oáza svobody“, a proto místo rekreace. Ovšem i místo usebrání, též ve smyslu volního odhodlání orientovaného k cíli příznivé změny společenského vývoje. Nadto je Letenská pláň vnímána jako místo, jehož latentní vlastností a konstitutivní sídlotvornou funkcí je být prázdnotou pro přesažné. Být „forem“, jež právě vzhledem ke své „neobsazenosti“, je připraveno přijmout shromáždění lidské komunity a její řeč, Logos, jak se ve shromáždění živoucí obce „rozhořívá“ a v rozhovoru rozličných subjektů vzájemně zrcadlí. Forum je místo pro výměnu, rozvažování a sdílení hodnot ve světle vyjasňující situace veřejného prostoru.

Pražská pláň s historickým názvem Leteň se při popsané události uplatnila způsobem, jenž jakoby potvrzoval tezi, s níž pracuje tradiční „naivní“ etymologie a ovšem též například filosof Martin Heidegger, že totiž slovo, jméno místa zakládá a předurčuje události, které se na něm mohou odehrát. Výraz Leteň odkazující ke vzletu, létání, větru především, vybavuje v souvislostech evropské kulturní tradice místo, kde „vítr vane jak chce“, kde – svobodně – působí Duch, jako pyropneumatická podstata světa. Tím, že se tu stala zřetelnou duchovní svoboda, tvoří Letenská pláň nejen z urbanistického hlediska předpolí pražské katedrály s její Velkou věží nad hrobem svatého Václava. Je to místo, které nelze nevnímat než v souvislosti s tímto ikonickým a symbolickým středem českých zemí. V případě vytčené události – když její, dnes již zlidovělý legendární výklad je sdílen rovněž jinými národy – se předmětná manifestace zemského lidu na tomto vsutku „občanském fóru“ odehrála ve jménu osobnosti sv. Anežky České a v jednom z jejích časových úseků měla dokonce formu společné hlasité modlitby všech zúčastněných. A to bez ohledu na jejich předchozí či budoucí světonázorovou orientaci. Představuje se jako místo pro liturgii ve smyslu „veřejný úkon“, když ten je míněn jako úkon zároveň náboženský, politický a umělecký – úkon rekreativní: událost obnovující společnost i jednotlivce.

S odkazem na dikci dokumentu Ochrana evropského přírodního, architektonického a kulturního dědictví ..., Čtvrtek, 7. září 2006 - Štrasburk – když zde se uvádí, že „kulturní dědictví zahrnuje jak materiální, tak abstraktní hodnoty“ – v návaznosti na výše uvedené důvody zdůrazňují, že je možné a vhodné chránit nástroji státní památkové péče právě „abstraktní hodnotu“ totiž „prázdnotu místa“ Letenská pláň jako symbolu abstraktní, nemateriální nicméně materializovatelné hodnoty výše specifikované významné dějinné události, která se na ní odehrála.

Jako vážný důvod prohlášení Letenské pláně státem chráněnou nemovitou kulturní památkou České republiky zároveň označují skutečnost, že památka zpřítomňující moment k ušlechtilému cíli směřujícího sjednocení obce, je klíčovým nástrojem příznivého vlivu na společnost. A to nejen na utváření jejího veřejného mínění, ale rovněž na formování příznivého životního pocitu občanů, kteří tuto společnost tvoří. Je totiž výrazem víry v – přinejmenším mezigenerační – přesažnost a proto i smysl života – je výrazem naděje.

Předmětná památka in spe se proto pravděpodobně stane nástrojem politické psychoterapie a andragogiky – svého druhu lékem proti ohrožení obce rozladem. A to právě proto, že také v oficiální rovině se stane státem uznaným a státem bráněným symbolem: totiž nástrojem, který může sehrát významnou roli při obecně dnes pociťované potřebě znovusjednocení národního a státního společenství.

Ve smyslu §1, odst. 2., vyhlášky č. 66/1988, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění – když zároveň uvádím, že v daném případě se jedná nikoli o posouzení umělecko-historického či technického významu prohlašované památky, nýbrž

o posouzení jejího významu politicko-výchovného, kulturně, případně duchovně-historického a legendárního – navrhuji, aby k účasti na procesu navrhovaného správního aktu byli vyzváni zejména experti příslušní z hlediska právě těchto oborů.

Obrazovou dokumentaci a doklady z katastru nemovitostí, jež s procesem prohlašování věci kulturní památkou souvisí, mohou být v průběhu řízení vyžádány příslušnými pracovišti státních institucí.

Údaje ohledně použité literatury mám k dispozici.

V Hodňově: 24. 6. 2019

PhDr. Vladimíra Koubová-Eidernová
em. ředitelka odboru památkové péče
na Ministerstvu kultury ČR
Hodňov 1
382 26 Horní Planá

* *